

Homilie mše sv. při otvírání katakomb

Vážení přátelé, milí spolubratři v biskupské a kněžské službě, milé sestry a milí bratři!

Radujeme se, že se podařila dobrá věc. Katakomby, kterými jsou Klatovy velmi známé, dostaly po důkladné opravě nový charakter. Už to není jen sbírká zajímavých exponátů – dobře zachovaných pozůstatků lidských těl, na které se návštěvníci chodili se zájmem dívat – ale je to dokument o slavné barokní jezuitské minulosti města Klatov a o některých jeho významných obyvatelích, kteří se o město zasloužili, a proto také byli na tomto čestném místě pochováni. Nová expozice je svědek života těchto lidí před několika staletími a zároveň je to projev úcty k nim samotným i k jejich tělesným pozůstatkům.

Když jsem dříve procházel nad těmito mumiiemi, jak jsme byli zvyklí je takto odosobněným výrazem nazývat, ptal jsem se sama sebe, jestli by byli tito lidé spokojeni, když by věděli, že jejich tělesné pozůstatky budeme jednou takto okukovat a osobně, jestli já sám bych byl spokojen, když bych věděl, že jednou budou lidé takto okukovat moje tělesné pozůstatky a navíc ztuhlé v pozici smrti, která většinou člověka nikterak nepřikráší. V tu chvíli ve mně vznikla touha, udělat něco pro důstojné zacházení s těmito relikviemi. Uvědomil jsem si, že oni se už bránit nemohou, musíme to tedy udělat za ně. Jsem proto velmi vděčný, že v tomto směru nastala opravdu pozitivní proměna. Především v tom, že už to nejsou jen zajímavé exponáty, ale jsou to relikvie osobností, z nichž některé před námi jistým způsobem téměř ožívají.

Tím ovšem poněkud výrazněji vyniká jeden důležitý moment se kterým se tu setkáváme, totiž vztah života a smrti. Dovolte mi, abych se u něho více zastavil, protože se týká každého z nás osobně. Já jsem si tento moment velmi výrazně uvědomil ve chvíli, kdy jsem stál nad otevřenou rakví svého tatínka. Stál jsem nad jeho tělem a bylo mi v tu chvíli jasné, že tam je jen část jeho osoby a řekl bych, ta menší část. To hlavní, co ho dělalo živým člověkem, osobností, bohatou na vztahy, s jiskrami nápadů a proudem slov, kterými je vyjadřoval, totiž jeho duch, či duše, to tam chybělo. A v tu chvíli mi opět přišlo jasné, že člověk není jen velmi dokonalý počítač, kterému se vypne proud a on přestane fungovat. Nel! Člověk je mnohem víc, je živou bytostí, která není jen hmota, ale také duše, jež smrtí nekončí. Není časově možné, abych nyní otevíral filosofický diskurs na toto téma, ale rád bych, abychom si tuto otázku nechali projít svým srdcem, neboť se nás dotýká, zvláště v souvislosti s návštěvou katakomb.

Na bráně hřbitova v mém rodišti je prostá, ale hluboká věta: „Co jste vy, byli jsme i my, co jsme my, budete i vy.“ Připomíná nám totiž onu myšlenku, jež se stala pozdravem v přísné mnišské řeholi: „Memento mori! – Pamatuj na smrt!“ Vážení, to není pesimistické strašení, to je realistické vnímání skutečnosti, před kterou nikdo neuteče. To je pobídka vzít svůj život vážně jako šanci, kterou máme, a dokázat z něj udělat něco krásného, co tu zůstane i pro druhé a pro budoucnost, tak jako zůstalo po těch, jejichž ostatky jsou pod námi v kryptě. Zároveň to znamená uvědomit si, že člověk sám a jeho život je velké tajemství a tak je třeba také k němu přistupovat.

Druhý vatikánský koncil v konstituci Radost a naděje píše: „Každý člověk zatím zůstává sám sobě nerozřešenou otázkou, kterou si nejasně uvědomuje. V určitých okamžicích, hlavně při

závažnějších životních událostech, jí nikdo nemůže zcela uniknout. Na tuto otázku může dát úplnou a naprosto jistou odpověď jedině Bůh, který člověka volá k vyššímu myšlení a pokornějšímu hledání (čl. 21). ... Je skutečnost, že tajemství člověka se opravdu vyjasňuje jen v tajemství vtěleného Slova. První člověk Adam byl předobrazem člověka budoucího, totiž Krista Pána. Kristus, nový Adam, právě zjevením tajemství Otce a jeho lásky plně odhaluje člověka jemu samému a dává mu poznat vznešenost jeho povolání. Není tedy divu, že řečené pravdy v něm mají svůj zdroj a vyvrcholení.

On je 'obraz neviditelného Boha' (Kol 1,15); je dokonalý člověk, který Adamovým synům vrátil podobnost s Bohem, prvotním hříchem pokřivenou. Protože lidská přirozenost, kterou přijal, v něm nebyla zničena, byla tím i v nás pozdvižena k vznešené důstojnosti. Vždyť svým vtělením se jistým způsobem spojil s každým člověkem on sám, Boží Syn. Lidskýma rukama pracoval, lidskou myslí přemýšlel, lidskou vůlí jednal, lidským srdcem miloval. Narozem z Panny Marie, stal se opravdu jedním z nás, ve všem nám podobným kromě hříchu.

Nevinný Beránek svobodně prolil svou krev, a tak nám zasloužil život. V něm nás Bůh usmířil se sebou i navzájem a vytrhl nás z otroctví dábla a hříchu, takže každý z nás může říci spolu s apoštolem: Boží Syn 'mě miloval a za mě se obětoval' (Gal 2,20). Tím, že za nás trpěl, nám dal nejen příklad, abychom šli v jeho šlépějích, nýbrž i otevřel cestu; jdeme-li po ní, život i smrt se posvěcují a nabývají nového smyslu.

Křesťan, připodobněný obrazu Syna, jenž je prvorozený mezi mnohými bratry, dostává 'první dary Ducha' (Řím 8,23), které ho uschopňují naplnit nový zákon lásky. Skrze toho Ducha, jenž je 'zárukou, že nám jednou připadne dědictví' (Ef 1,14), se celý člověk vnitřně obnovuje až k 'vykoupení těla' (Řím 8,23): 'Když sídlí ve vás Duch toho, který z mrtvých vzkřísil Ježíše, pak ten, který z mrtvých vzkřísil Krista Ježíše, probudí k životu i vaše smrtelná těla svým Duchem, který sídlí ve vás' (Řím 8,11). Na křesťana jistě doléhá nutnost a povinnost bojovat v mnoha trápeních proti zlu a vytrpět i smrt; ale ve spojení s velikonočním tajemstvím, připodobněn Kristově smrti a posilněn nadějí, jde vstříc vzkříšení.

To neplatí jen pro křesťany, ale pro všechny lidi dobré vůle, v jejichž srdci neviditelně působí milost. Kristus totiž zemřel za všechny, a protože poslední povolání člověka je ve skutečnosti jen jedno, totiž božské, musíme být přesvědčeni, že Duch svatý všem dává možnost, aby se přičlenili k tomuto velikonočnímu tajemství způsobem, který zná Bůh.

Takové a tak veliké je tajemství člověka, které věřícím vyzařuje z křesťanského zjevení. Skrze Krista a v Kristu se tedy osvětluje záhada bolesti a smrti, která nás mimo jeho evangelium drtí. Kristus vstal z mrtvých, svou smrtí zničil smrt a daroval nám život, abychom se stali syny v Synu a volali v Duchu: Abba, Otče" (čl. 22).

Co dodat k tomuto nádhernému textu, který hodně objasňuje? Snad jen to, abychom si na něj vzpomněli ve chvíli, kdy opět pohlédneme do vyschlých tváří a těl těch, kteří tu kdysi žili před námi a měli své radosti a problémy, jako máme teď my. A zvláště, abychom si na něj vzpomněli ve chvíli, kdy pro nás bude aktuální v podobě smrti našich drahých, či naší vlastní. Dává nám totiž naději; velkou naději, která je schopná podpírat a nést celý náš život i tváří v tvář smrti. A člověk je schopen dobře žít, jen když má naději.

Biskup František Radkovský